

DORBUD

USŁUGI W ZAKRESIE DORADZTWA TECHNICZNEGO oraz
PROJEKTOWANIE I NADZÓR W BUDOWNICTWIE

mgr inż. Zdzisław Kapłun
58-200 Dzierżoniów ul. Modrzewiowa 34

OPRACOWANIE POD NAZWĄ:

PROJEKT BUDOWLANY-
ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO DLA INWESTYCJI PN.

PROJEKT REMONTU ELEWACJI
Kościoła pw. Maryi Matki Kościoła w Dzierżoniowie
Kategoria obiektu X

ADRES :

Dzierżoniów, ul Świdnicka 20
dz. geodez. Nr 162 obręb 0004 Centrum
Identyfikator: 020202_1 .0004.162

INWESTOR:

Parafia pw. Maryi Matki Kościoła w Dzierżoniowie
Świdnicka 20, 58-200 Dzierżoniów

	IMIĘ I NAZWISKO	BRANŻA / SPECJALNOŚĆ	NR UPRAW. I IZBA	PODPISY
PROJEKTANT	DANIEL OLSZEWSKI	ARCHITEKTURA/ARC HITEKTURA	02/03/DOIA DS-0964	
PROJEKTANT	ZDZISŁAW KAPŁUN	KONSTRUKCJE- DROGOWE	245/01/DUW DOŚ/BO/1864/01	
OPRACOWANO : DZIERŻONIÓW 23-08-2022 rok				

C. Projekt architektoniczno-budowlany

Spis treści

str. 2

1. Część opisowa

str. 3-15

1. Rodzaj i kategoria obiektu budowlanego
2. Sposób użytkowania oraz program użytkowy obiektu budowlanego.
3. Układ przestrzenny oraz forma architektoniczna obiektu budowlanego, historia obiektu .
4. Charakterystyczne parametry obiektu budowlanego
5. Opinia geotechniczna oraz informacje o sposobie posadowienia obiektu.
6. Liczba lokali mieszkalnych i użytkowych
7. Opis udostępnienia obiektu dla osób o szczególnych potrzebach
8. Parametry techniczne charakteryzujące wpływ obiektu budowlanego na środowisko i jego wykorzystanie oraz na zdrowie w obiektach sąsiednich
9. Analiza technicznych , środowiskowych i ekonomicznych możliwości realizacji wysoce wydajnych systemów alternatywnych zaopatrzenia w energię i ciepło.
10. Analiza technicznych i ekonomicznych możliwości wykorzystania urządzeń, które automatycznie regulują temperaturę oddzielnie w poszczególnych pomieszczeniach lub w wyznaczonej strefie ogrzewanej.
11. Informacja o zasadniczych elementach wyposażenia budowlano- instalacyjnego, zapewniających użytkowanie obiektu budowlanego zgodnie z przeznaczeniem.
12. Program robót, technologia i zastosowane materiały
13. Dane dotyczące ochrony przeciwpożarowej

2. Część rysunkowa branża architektoniczna

str. 16-23

rys. nr 1I	Elewacja frontowa	1:200
rys. nr 1A	Elewacja frontowa	1:200
rys. nr 2I	Elewacja boczna	1:200
rys. nr 2A	Elewacja boczna	1:200
rys. nr 3I	Elewacja boczna	1:200
rys. nr 3A	Elewacja boczna	1:200
rys. nr 4I	Elewacja tylna	1:200
rys. nr 4A	Elewacja tylna	1:200

C. CZĘŚĆ OPISOWA

1. Rodzaj i kategoria obiektu budowlanego

Przedmiotem zamierzenia budowlanego jest realizacja inwestycji **PROJEKT REMONTU ELEWACJI Kościoła pod wezwaniem Maryi Matki Kościoła w Dzierżonowie.**

Budynek objęty inwestycją zlokalizowany jest w Dzierżonowie przy ul Świdnickiej 20 dz. geodez. Nr 162 obręb 0004 Centrum.

Obiekt zabytkowy wpisany do rejestru zabytków nr rej 654 z dnia 03.03.1960r.

2.Sposób użytkowania oraz program użytkowy obiektu .

Obiekt istniejący użytkowany i funkcjonujący jako obiekt sakralny, obecnie podlegający Parafii pod wezwaniem Maryi Matki Kościoła w Dzierżonowie. W skład obiektu wchodzi:

- jednoprzestrzenne wnętrze kościoła składające się z nawy głównej, z emporami w trzech poziomach
- kaplicy wejściowej na elewacji wschodniej, obudowanej z obu stron kłatkami schodowymi prowadzącymi na kolejne poziomy chórów, stopniowo przechodzącej w wieże znajdującej się na osi wschodniej trypoziomowej, zwieńczonej hełmem cebulastym na planie kwadratu
- dwóch bocznych klatek schodowych w narożach elewacji zachodniej budynku - w rejonie zakrystii
- obiektu dobudowanego od strony północnej spełniającego funkcję plebanii
- chóru wraz z organami znajdującego się w pierwszym poziomie empory

Na elewacji zachodniej została dobudowana jednokondygnacyjna przybudówka - budynek plebanii

Istniejący program użytkowy pozostaje bez zmian

3. Układ przestrzenny oraz forma architektoniczna obiektu budowlanego, historia obiektu.

Cechą charakterystyczną budowli jest masywna wieża widoczna z każdego punktu miasta. Składa się ona z trzech prostopadłościennych brył o zróżnicowanej kubaturze, nasadzonych jedna na drugą, z zaakcentowanym podziałem poziomym. Portal wejścia głównego do świątyni zdobi trójkątny tympanon z podwieszoną laurową girlandą. W środkowej części portalu, tuż nad wejściem, znajduje się okno, a po jego obu stronach wysokie kolumny. Ten układ okien, gzymsów i kolumn powtarza się w wyższych kondygnacjach wieży, której szczyt zwieńczony jest smukłym hełmem. Halowa nawa kościoła założona na planie prostokąta o wymiarach 46,70m na 22,20m z wpisaną na nim elipsą o proporcjach 3:7. Najniższa empora spoczywa na masywnych filarach, a pozostałe na drewnianych kolumnach z trzema rodzajami kapiteli, od tokańskich, przez jońskie do korynckich. W górnej, najwyższej kondygnacji znajduje się dekoracyjny gzyms, a nad nim lazuruwa przestrzeń usiana złotymi gwiazdkami. W dolnej zaś części świątyni znajdują się kolorowe witraże ze scenami biblijnymi.

Ogromne, bo liczące niemal dziesięć tysięcy metrów sześciennych wnętrze kościoła uderza klarownym rozplanowaniem, przestrzennością i powściągliwością w detalach, jest pełne słonecznego światła, dostającego się do świątyni przez wysokie okna i światła sztucznego rozchodzącego się z kryształowych żyrandoli. Cechą charakterystyczną architektonicznego wystroju świątyni, wówczas jeszcze protestanckiej, było usytuowanie ołtarza i ambony. Znajdowały się one w głównym punkcie kościoła: ołtarz z obrazem błogosławiącego Chrystusa, w jego parterowej części, a tuż nad nim, na wysokości pierwszej empory – ambona.

„Schemat teatralny” wnętrza świątyni (układ empor, usytuowanie ołtarza i ambony, eliptyczny kształt nawy) odpowiadał specyficznym dla protestantów wymaganiom liturgicznym, narzucał niejako zgromadzonym na

emporach i w nawie kierunek uwagi przy czytaniu i odbiorze Słowa Bożego, jednocył wiernych i ułatwia im skupienie myśli. W świątyni znajduje się tylko jeden ołtarz przeniesiony tu (wraz z utworzeniem nowej parafii) z dawnego kościoła klasztorowego augustianów. Jest to znacznych rozmiarów drewniana nastawa snycerska, szeroko rozbudowana i bogata kompozycyjnie, z dużą ilością detali harmonijnie ze sobą zespolonych. W środkowej części ołtarza znajduje się olejny obraz Najświętszej Marii Panny - patronki Kościoła, dzieło o znaczących walorach artystycznych, przykład barokowego malarstwa tablicowego. W górnej części prezbiterium umocowano stylizowany krzyż, zaś w dolnej części, po prawej stronie - utworzono małą Kaplicę Maryjną. Współczesną ozdobą wnętrza kościoła są ponadto obrazy i rzeźby świętych oraz kompozycje kwiatowe i inne dekoracje, związane z kalendarzem liturgicznym kościoła. Wnętrze jest oświetlone dwoma poziomami okien: małymi, kwadratowymi w kamiennych opaskach na parterze i wysokimi, smukłymi, zakończonymi łukiem pełnym i zwieńczonymi 3-kątnymi nadokiennikami powyżej. Pierwsze piętro empor spoczywa na masywnych filarach o przekroju wydłużonego prostokąta. Środkowe podtrzymują drewniane kolumny porządku tokańskiego, zaś górną jońskiego. Na tej emporze wznoszą się kolumny stylu korynckiego podpierające architrav, z którego wyrasta kopuła. Z kondygnacją bogatsze staje się również zdobienie parapetów empor. Wnętrze jasne, z błękitnymi płycinami empor i delikatnymi złoceńiami fryzowi kapiteli kolumn. Elewacje 7 i 3 osiowe, na narożach pseudoboniowane dzielone profilowanymi gzymsami. Po środku elewacji dłuższych bocznych (północnej i południowej) 3 -osiowe pseudoryzaliby zwieńczone trójkątnymi tympanonami z podwieszonymi girlandami, środek w półkole zamkniętej blendzie zaakcentowanej prostokątnym wejściem z segmentowym naczółkiem .

W 1792r zakupiono działkę. 25.09.1795r położono kamień węgielny pod realizację kościoła. Projekt planowanego obiektu sakralnego został wykonany przez Carla Gottharda Langhansa. W1796r kościół nakryto dachem. W 1797r ukończono wieżę. W latach 1974-79 wykonano remont kapitalny wnętrza. Budynek został zabezpieczony i odremontowany. W trakcie prac jedynie nieznacznie dostosowano wnętrze, wzbogacono kolorystykę ścian, zlikwidowano kazalnicę oraz przeniesiono z kościoła augustianów - eremitów barokowy ołtarz. Kościół został konsekrowany jako katolicki 27.05.1979r, zaś 25.06.1981r erygowana została przy nim parafia Maryi Matki Kościoła. W latach osiemdziesiątych XXw dokończono rekonstrukcji wieży przywracając tym samym prawie pierwotny wygląd zewnętrzny. Za kościołem dobudowano plebanie .

4.Charakterystyczne parametry obiektu .

Powierzchnia zabudowy	910.6 m ²
Powierzchnia użytkowa	1510.0m ²
Kubatura	20500.0 m ³
Wysokość budynku do kalenicy:	18,10m ²
Wysokość budynku z sygnaturką:	63,87m ²
Szerokość budynku:	22,76m ²
Długość budynku:	62,32m ²
Liczba kondygnacji:	1 + poddasze trzypoziomowe

5. Opinia geotechniczna oraz informacje o sposobie posadowienia obiektu.

Nie dotyczy- poza opracowaniem.

6. Liczba lokali mieszkalnych i użytkowych

Budynek kościoła nie posiada lokali mieszkalnych. Cześć przeznaczona dla wiernych to halowa nawa kościoła założona na planie prostokąta o wymiarach 46,70 na 22.20m z wpisaną na nim elipsą o proporcjach 3:7 trzypiętrowych empor.

7. Opis udostępnienia obiektu o szczególnych potrzebach.

Budynek kościoła posiada wejście znajdujące się od wschodniej strony. Szerokość drzwi wynosi 186cm, natomiast próg drzwiowy 2cm. Pomieszczenia kościoła, z wyjątkiem empory i prezbiterium, znajdują się w jednym poziomie i nie posiadają barier architektonicznych.

8. Parametry techniczne charakteryzujące wpływ obiektu budowlanego na środowisko i jego wykorzystanie oraz na zdrowie w obiektach sąsiednich

Dane charakteryzujące wpływ na środowisko oraz wpływ na zdrowie w trakcie prac budowlanych

Wpływy środowiskowe towarzyszące pracom remontowym nie będą miały wpływu na zmianę ukształtowania terenu oraz na lokalne zubożenie szaty roślinnej. Realizacja projektowanej inwestycji będzie odbywać się na obszarze istniejącej działki budowlanej. Prace nie będą miały wpływu na spływ powierzchniowy i zasilanie wód gruntowych.

W czasie prowadzenia prac budowlano - montażowych głównymi czynnikami wpływającymi na środowisko będzie:

- ruch pojazdów samochodowych i sprzętu budowlanego związanych z remontem
- niewielka emisja niezorganizowanych zanieczyszczeń powietrza podczas prac spawalniczych i malarskich.

Emisja zanieczyszczeń będzie miała charakter emisji niezorganizowanej.

Czas emisji - okres prowadzenia robót budowlanych. Oddziaływanie emisji zanieczyszczeń do powietrza z wymienionych prac będzie miało ograniczony zasięg i będzie nieistotne dla stanu środowiska.

Powstający w trakcie budowy hałas będzie miał charakter przejściowy i jako taki nie stanowi istotnego zagrożenia dla środowiska.

W czasie realizacji inwestycji powstanie pewna ilość odpadów. Wśród nich można wyróżnić:

- odpady z placu budowy
- resztki materiałów budowlanych

Materiały izolacyjne, cementowe i wapienne składować w miejscach osłoniętych od deszczu. Gruz i odpady powstałe w trakcie budowy należy wywieźć na wysypisko śmieci i zutylizować przez wyspecjalizowane jednostki.

Prowadzone prace budowlano-montażowe generalnie nie powinny wpływać na stan czystości wód powierzchniowych (prace budowlane nie będą generowały powstania ścieków) oraz na stan gruntu, wód podziemnych i istniejącego drzewostanu.

Dane charakteryzujące wpływ na środowisko oraz wpływ na zdrowie w trakcie eksploatacji.

W okresie eksploatacji nie będą używane materiały niebezpieczne.

Rodzaj i przewidywana ilość wprowadzanych do środowiska substancji lub energii przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko.

1. Emisja do wód i gleby: odprowadzenie wód deszczowych i roztopowych w sposób dotychczasowy do gruntu
2. Emisja odpadów odpady komunalne, odpady z terenów zieleni, odpady wielomateriałowe: nie przewiduje się odpadów niebezpiecznych dla środowiska.
3. Emisja drgań, promieniowania, pola elektromagnetycznego, wibracji i innych zakłóceń- projektowany obiekt nie powoduje wyżej wymienionych emisji.

Istniejący budynek nie powoduje uciążliwości na terenach sąsiednich w czasie eksploatacji.

Wszystkie przyjęte w projekcie architektoniczno-budowlanym rozwiązania techniczne zostały dobrane tak, by minimalizować lub eliminować wpływ obiektu budowlanego na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi i inne obiekty budowlane zgodnie z odrębnymi przepisami.

9. Analiza technicznych, środowiskowych i ekonomicznych możliwości realizacji wysoce wydajnych systemów alternatywnych zaopatrzenia w energię i ciepło.

Budynek nieogrzewany- nie wymaga analizy.

10. Analiza technicznych i ekonomicznych możliwości wykorzystania urządzeń, które automatycznie regulują temperaturę oddzielnie w poszczególnych pomieszczeniach lub w wyznaczonej strefie ogrzewanej.

Budynek nieogrzewany- nie wymaga analizy.

11. Informacja o zasadniczych elementach wyposażenia budowlano- instalacyjnego, zapewniających użytkowanie obiektu budowlanego zgodnie z przeznaczeniem.

11.1 Istniejący budynek wyposażony jest w następujące instalacje:

- Instalację elektryczną zasilania urządzeń - miechy organowe i nagłośnienia
- Instalację elektryczną oświetlenia
- alarmową
- odgromową
- wody i kanalizacji sanitarnej - WC na zapleczu kościoła
- sygnalizacji pożaru - czujki p.pożarowe na poddaszu nieużytkowym

11.2 Rozwiązania konstrukcyjno- materiałowe podstawowych elementów obiektu.

11.2.1. Fundamenty.

Na podstawie oględzin zewnętrznych i wewnętrznych powierzchni murów budynku nie stwierdzono występowania istotnych pęknięć i rys świadczących o wadliwym posadowieniu obiektu. Widoczne rysy związane są prawdopodobnie jedynie z pracą termiczną dużym oporem dyfuzyjnym naniesionego wtórnie tynku cementowego typu nakropek oraz zmiennym stanem zawilgocenia partii ścian szczególnie tych znajdujących się w pn -zachodnim narożu nawy głównej.

11.2.2. Ściany zewnętrzne i wewnętrzne, kominy

Za źródłami archiwalnymi należy stwierdzić, iż bryła główna kościoła jest murowana z kamienia na zaprawie wapiennej z obustronnym otynkowaniem. Ściana północna wzniesiona z cegły obustronnie tynkowanej. Dla realizacji opracowania nie wykonywano odkrywek i przewierceń ścian w celu potwierdzenia ww zapisów, jedynie w miejscach odspojenia tynków stwierdzono zgodność. Od środka ściany tynkowane tynkiem gładkim, malowane farbami mineralnymi. Z zewnątrz ściany tynkowane tynkiem mineralnym gładkim, a następnie została naniesiona warstwa tynku cementowego typu nakropek, malowanego w kolorze żółtym piaskowym. Tynkiem cementowym pokryto całą powierzchnię ścian w tym detal z piaskowca - bazy i głowice kolumn, parapety, a także profilowane opaski okienne, gzymsy i obdasznice. Z zewnątrz z poziomu terenu stwierdzono występowania widocznych odparzeń, złuszczenia powłok malarskich czy pęknięć powierzchni w strefie przygruntowej, szczególnie na ścianie północnej. Stan techniczny murów należy ocenić jako dobry. Wnętrze nawy głównej jednoprzestrzenne ze skomplikowaną konstrukcją słupów przechodzących w poziomie parteru w prostokątne filary oparte na rysunku elipsy o proporcja 3/7. Powyżej kolumny w wielkim porządku - kolejno tokańska, jońska i koryncka.

W obiekcie zlokalizowany jest jeden komin z jednym przewodem o wymiarach 60*60cm. Komin murowany z cegły pełnej nad połacią dachową znajduje się w złym stanie technicznym. Komin w części nad dachem należy przemurować lub po stwierdzeniu że jest nieczynny zlikwidować.

11.2.3. Konstrukcja dachu

Budynek kościoła przykryty jest dachem trzyspadowym o konstrukcji drewnianej krokwiowo - płatwiowej kryty dachówką ceramiczną karpówką w kolorze czerwonym, układana podwójnie w koronkę. Nachylenie połaci 47°. Wieżba dachowa krokwiowo-płatwiowa o rozpiętości 19.95m trzypoziomowa, wsparta na ośmiu wiązarach drewnianych umieszczonych w rozstawie osiowym 315-425cm. Wiązary jednocześnie podtrzymują sklepienie nad nawą główną kościoła. Wieżba w roku 2010 i 2011 została poddana remontowi i obecnie znajduje się w stanie technicznym dobrym.

11.2.4. Pokrycie

Dach kościoła kryty jest jednorodnym pokryciem z miejscami odrębnymi:

- dach nad korpusem głównym trzyspadowy, kryty jest dachówką ceramiczną karpówką układana podwójnie w koronkę w kolorze czerwonym. Dachówki układane są na zaprawie wapiennej na łąkach drewnianych. Stan techniczny pokrycia nie był zadowolający i wymagał przeprowadzenia remontu, który został wykonany w 2010 i 2011r.
- Hełm wieży - oparty na planie kwadratu hełm cebulasty dwupoziomowy. Hełm zwieńczony gałką z krzyżem metalowym. Stan techniczny pokrycia hełmu jest zadowolający. Blacha miedziana spatynowana z czarnymi nalotami, związanymi z zamontowaniem elementów metalowych.

11.2.5 Stropy i sklepienia

Na terenie obiektu znajdują się :

- Stropy drewniane empor wykonane w trzech poziomach o konstrukcji drewnianej belkowo-deskowej. Stropy wsparte na podciągach drewnianych. Podciąg w I poziomie oparte na słupach murowanych a na wyższych poziomach na słupach drewnianych. Stropy od spodu wykończone tynkiem na deskowaniu pełnym. Wszystkie podciąg tworzą elipsę. Stan techniczny stropów dobry.
  - Strop nad nawą główną nad emporami o konstrukcji belkowo-deskowej analogicznej jak na niższych poziomach. Stan techniczny stropów dobry
  - Strop nad nawą główną w postaci kopuły o rzucie elipsy opartej na obwodzie na ściankach drewnianych. Kopuła w osi środkowej podwieszona do konstrukcji nośnej dachu. Konstrukcja kopuły drewniana belkowa z opierzeniem dolnym wykonanym jako deskowanie pełne otynkowane tynkiem wapiennym na trzcinie. Kształt kopuły zapewniają bite do belek krążyny drewniane. Widoczne pęknięcia tynku na kopule od spodu powstały na skutek wcześniejszego pożaru, oraz na oddziaływania konstrukcji dachu na konstrukcję kopuły. Elementy te są ze sobą połączone, a odkształcenia dachu przekazywane są na kopułę.
  - Strop pod I poziomem poddasza nad nawą główną. Strop ten wykonany jako belkowo- deskowy bez podsufitki i ślepej podłogi.
  - W wieży wykonane są stropy trzech rodzajów: nad wejściem do kościoła strop ceglany sklepienie klasztorne krzyżowe, w poziomach dojść do empor stropy wykonane są jako belkowo-deskowe, w wyższych poziomach wykonano stropy żelbetowe WPS na belkach stalowych. Pod względem konstrukcyjnym stopy nie budzą zastrzeżeń i w dalszym ciągu mogą być użytkowane. Natomiast zastrzeżenie budzi zabezpieczenie tych stropów pod względem ogniowym. W stropach WPS nie zostały osłonięte od spodu belki stalowe, w stropach drewnianych widoczna jest podsufitka drewniana lub tynk na trzcinie.
- Stropy znajdują się poza zakresem opracowania .

11.2.6. Schody.

W obiekcie znajdują się

- schody wejściowe na emporę od strony wieży o konstrukcji drewnianej w stanie technicznym dobrym.
- schody wejściowe na emporę od strony zakrystii o konstrukcji drewnianej w stanie technicznym dobrym

- schody wejściowe na wieżę - stalowe w stanie technicznym dobrym.

Biegi głównie drewniane ze stopnicami drewnianymi, wypaczonymi, wytartymi z konstrukcją drewniana nieosłoniętą.

Zastrzeżenie budzi zabezpieczenie tych schodów pod względem p-poż. Schody te są schodami ewakuacyjnymi z empor i winne spełniać minimalną odporność ogniową GOmin. Obecnie wymóg ten nie jest spełniony. Prace remontowe przy schodach występujących w obiekcie poza zakresem opracowania.

Schody znajdują się poza zakresem opracowania .

11.2.7. Posadzki i podłogi.

W obiekcie na przeważające powierzchni posadzki nie były przebudowywane w ostatnim czasie :

- W pomieszczeniach nawy głównej, prezbiterium, wykonano posadzki z płytek kamiennych. Wejście główne z posadzką kamionkową ryflowaną ozdobną. Stan techniczny posadzek dobry

- W poziomie empory podłogi drewniane wymagają renowacji. Ich renowacja poza zakresem opracowania

- Posadzki betonowe w wieży w stanie technicznym zadawalającym

- Podłogi drewniane na strychu w stanie technicznym niezadawalającym wymagają wykonania uzupełnień i prac naprawczych

Posadzki znajdują się poza zakresem opracowania.

11.2.8 Okładziny i tynki wewnętrzne

Na kopule przykrywającej nawę główną wykonano tynki wapienno-cementowe na deskowaniu i trzcinie. Pokryto je farbę emulsyjno-wapienną w kolorze niebieskim z namalowanymi gwiazdkami.

Tynki te są w wielu miejscach spękane. Nie stwierdzono natomiast tynków odstających grożących odpadnięciem. Przyczynami powstania pęknięć jest powiązanie kopuły z konstrukcją dachu a tym samym wszelkie przemieszczenia tej konstrukcji w trakcie jej eksploatacji przekazywane są na kopułę a także z zmienne warunki użytkowe ciepło -wilgociowe oddziaływujące na kopułę. Zaleca się by w okresie do 5lat wykonać malowanie kopuły oraz sprawdzenie stanu technicznego deskowania kopuły.

Wnętrze obiektu poza zakresem opracowania .

11.2.9, Elewacje

Elewacja obiektu w stylu klasycystyczny .

Elewacja frontowa czteropoziomowa. Poziom pierwszy parteru od poziomu gruntu kończąca się rozrzeźbionym gzymsem podrynnowym jednoosiowa. Nad drzwiami wejściowymi znajduje się wydłużony otwór okienny o formie nawiązującej do okien zrealizowanych na elewacjach bocznych. Drzwi flankowane kolumnami w stylu doryckim. Drugi poziom elewacji stanowi pierwszy poziom wieży, kompozycja jednoosiowa z oknem flankowanym obustronnie podwójnymi kolumnami w stylu doryckim zwieńczony tarasem z zabezpieczeniem balustradą kutą metalową. Trzeci poziom także jednoosiowy powiela kompozycję drugiego poziomu przy zmniejszonej proporcjonalnie skali elementów. Na gzymisie wieńczącym trzeci poziom wzniesiono hełm cebulasty oparty na rzucie kwadratu zwieńczony krzyżem. Elewacja węższa od nawy głównej bryły kościoła.

Elewacje boczne: siedmioosiowa elewacja bryły głównej kościoła i jedna oś wieży w strefie wejściowej o analogicznej kompozycji jak elewacja frontowa. Drzwi wejściowe w pierwszej i czwartej osi. Elewacja z oknami wielopodziałowymi przesklepione półkoliście i zwieńczonymi obdasznicami. Bryła główna siedmioosiowa symetryczna zaakcentowana narożnymi boniowaniami z ryzalitem środkowym (trzyosiowym). Do bryły głównej dobudowano budynek plebanii z dwupoziomową, trzyosiową elewacją, z przekryciem dachem stromym

nawiązującym do dachu nad budynkiem głównym. Elewacja północna o analogicznej kompozycji, z tym, że budynek plebanii od strony północnej posiada elewację rozczłonkowaną.

Po pożarze w latach 70. przeprowadzono remont elewacji i na istniejący tynk wapienno cementowy nałożono nakropkę z zaprawy cementowej barwioną na kolor żółty. Nakropkiem pokryto całość elewacji tynkowej, jak i detalu w tym gzymsów, opasek okiennych i drzwiowych oraz detalu kamiennego z piaskowca. Na podstawie oględzin z poziomu terenu stwierdzono występowanie detalu z piaskowca w postaci:

- Bazy kolumn flankujących główne drzwi wejściowe
- Detalu portali wejściowych drzwi bocznych
- Parapetów okien
- Częściowo w obrębie cokołu - w strefie wejściowej na elewacji frontowej, na elewacji północnej bocznej

Dodatkowo wtórnie, do wysokości około 350cm, elewacja została pomalowana na kolor żółty farbami elewacyjnymi - prawdopodobnie akrylowymi.

Gzymsy na elewacjach posiadają obróbki blacharskie lub są pokryte kształtkami ceramicznymi.

Tynki zewnętrzne są zabrudzone miejscami widoczne są odbarwienia powstałe na skutek zacieków szczególnie na wieży od obróbek blacharskich na kolejnych piętrach.

W poziomie parteru, ze względu na zastosowanie powłoki cementowej o wysokim oporze dyfuzyjnym, następuje stopniowo degradacja elewacji i detalu kamiennego. Elewacja wymaga remontu.

11.2.10 . Stolarka drzwiowa.

Stolarka drzwiową zewnętrzną i wewnętrzną drewnianą.

Forma i rysunek poszczególnych drzwi w bryle głównej kościoła nawiązują do stylu epoki.

W bryle głównej kościoła zachowano drzwi symetryczne, dwuskrzydłowe, bez naswietli z kolistym detalem podkreślającym miejsce pochwyty. Stan techniczny zróżnicowany, jednakże zachowany materiał pozwala na określenie wzoru do ewentualnych prac odtworzeniowych i zabezpieczających. Drzwi wejściowe główne wymienione. Drzwi o odmiennej formie i wzornictwie podobnie jak drzwi w budynku plebani. Stan techniczny stolarki średni, częściowo stwierdzono występowanie elementów świadczących, iż stolarka może być oryginalna - oryginalne okucia, pochwyty, zawiasy. Na części powierzchni skrzydeł można stwierdzić prace związane z naprawami i wymianą elementów okuć i zamków, ćwiekowaniem i innymi okaleczeniami pierwotnej struktury drewna.

Stolarka drzwiowa wymaga kompleksowej renowacji.

11.2.11 . Stolarka okienna .

Stolarka okienna jest wykonana jako drewniana wielopodziałowa, głównie otwierana częściowo na zawiasach, częściowo bez, szklona pojedynczo szybami - tzw. katedralne (szkło produkowane od 1880r) lub szybami białymi ozdobnymi - szyby te najstarsze prawdopodobnie pochodzą z początku XXw, częściowo zostały wymienione na szkło ornamentowe z końca XXw.

Część okien zachowała prawdopodobnie pierwotny rysunek profili, pierwotne okucia i pierwotne zawiasy, zamknięcia, oliwki. Kształt i forma elementów świadczą o wysokim kunszcie rzemiosła wzorowanego, bądź będącego kontynuacją XVIII wiecznych manufaktur rzemieślniczych, prawdopodobnie miejscowych.

Odspojenie farby olejnej na stolarnie malowanej i stan zachowanego okna na poziomie poddasza nieużytkowego nad plebanią pozwoliło na stwierdzenie, iż:

- Okna drewniane pierwotnie były olejowane lub zabezpieczone pokostami - z zewnątrz pozostawione w naturalnym kolorze drewna. Następnie okna były malowane cienko powłokowymi farbami w kolorze szaro-oliwkowym a dopiero ostatnią warstwę stanowi powłoka olejna w kolorze ciemnobrązowym
  - Część okien pierwotnych o osłabionych połączeniach poszczególnych ramiaków. Okna tracą swoją geometrię i zagrażają wypadnięciem. Ovalne okna na strychu widoczne w elewacji frontowej wzmacniane nakładkami metalowymi, okucia w formie szczątkowej.
  - Część okien (ok. 50%) wtórnych, zmianie i uproszczeniu ulegają: rysunek profili okiennych, forma, rysunek okuć, sposób montowania zawiasów. Stan techniczny okien późniejszych nie odbiega od stanu technicznego okien starszych.
- Stan techniczny stolarki średni lub zły - wymaga kompleksowej renowacji lub wymiany.
Okna dachowe doświetlające poddasze w budynku po wymianie w ramach remontu dachu .

12. Program robót, technologia i zastosowane materiały

Ostateczny dobór materiałów i kolorystyki należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

UWAGA: na etapie realizacji inwestor musi przeprowadzić badania konserwatorskie na remontowanych elewacjach.

12.1 Prace przygotowawcze i demontażowe.

1. Zabezpieczyć szczelnie przed zabrudzeniem i zniszczeniem wszystkie elementy wyposażenia zewnętrznego i wewnętrznego kościoła, które w trakcie robót mogłyby ulec zniszczeniu lub zabrudzeniu. Mniejsze elementy zdemontować i przenieść w zabezpieczone miejsce.
2. Przed zabrudzeniem i zniszczeniem w trakcie robót zabezpieczyć stolarkę i ślusarkę okien i drzwi, .
3. Zdemontować/ zabezpieczyć lampy zewnętrzne oraz elementy wyposażenia zewnętrznego kościoła

Do zabezpieczenia elementów wyposażenia użyć folii bąbelkowej, papieru w rolce, grubego kartonu lub plandek ochronnych.

12.2 Prace remontowe.

12.2.1. Warunki gruntowo - wodne i fundamenty.

Nie przewiduje się konieczności wykonania prac konstrukcyjnych w obrębie fundamentów i ścian fundamentowych. W ramach remontu elewacji należy dokonać przeglądu i udrożnienia odprowadzenia wód opadowych z dachu i terenu przyległego. Wszystkie rynny pionowe winny być zaopatrzone w wyczystki, na odcinku do najbliższej studni kanalizacyjnej winny zostać przeczyszczone i udrożnione. W pasie szerokości 80cm licząc od lica muru należy usunąć szczelne opaski betonowe lub utwardzenie asfaltem, dokonać wymiany gruntu na przepuszczalny - zasypkę z kruszywa frakcji 20-40mm na głębokość min. do 100cm. Ściany fundamentowe zabezpieczyć izolacją p. wilgociową poziomą w postaci:

- Usunąć tynki zmruszałe odspojone, oczyścić powierzchnię muru szczotkami i wodą
- Wykonać gruntowanie z warstwą szczepną preparatem Kiesol i Sulfatexschamme
- Wyrównać podłoże i nierówności do 50mm szpachlówkami Remmers Dichtspachtel nakładaną w jednym cyklu na jeszcze świeżą warstwę szczepną
- Nałożyć pędzlem 2 warstwy izolacyjne ze szlamu uszczelniającego Sulfatexschlamme lub w dwóch warstwach grubowarstwową masę bitumiczną K2 Dickbeschichtung
- Strefę cokołową uszczelnić w dwóch cyklach co pół godziny szlamem Sulfatexschlamme -zapewniającym ochronę przed wodą rozbryzgową - dotyczy elewacji północnej, strefy wejściowej do kościoła i do plebani
- Na ostatnią warstwę szlamu „świeżo na świeżo" narzucamy obrzutkę Vorspritzmortel i następnie po 24 godzinach tynk renowacyjny, Bardzo ważnym elementem wykonania tynku renowacyjnego w strefie cokołowej

jest pozostawienie odstępu od podłoża (płyty chodnikowej) ok. 1 cm zapobiega to podciąganiu wilgoci przez tynk z podłoża

- Warstwę wierzchnią wykonać z wysoce hydrofobowej farby silikonowej LA

Prace zabezpieczające wykonać w pasie od górnej krawędzi fundamentów do poziomu elementów cokołowych istniejących. Wykopy szerokości do 80cm prowadzić odcinkami o długości do 150cm w odległości co 300 cm, prowadzonymi kolejno po zasypaniu odcinka sąsiedniego. Ochronę strefy cokołowej powinno się wykonać 20cm poniżej gruntu i 30-50 cm powyżej gruntu.

Wszystkie prace ziemne należy prowadzić pod nadzorem archeologicznym.

12.2.2. Ściany zewnętrzne, tynki zewnętrzne elementy kamienne i ceramiczne.

1. Nie przewiduje się konieczności wykonania prac konstrukcyjnych w obrębie ścian. Z poziomu gruntu nie stwierdzono pęknięć, rys i innych zniszczeń wymagających napraw elementów konstrukcyjnych, jednakże po ustawieniu rusztowań należy dokonać szczegółowego przeglądu stanu technicznego ścian i murów i podejmować na bieżąco decyzję o miejscowych naprawach i wzmocnieniach.

2. Prace zabezpieczające i inwentaryzacyjne

Ze względu na wymiary obiektu i zakres robót proponuje się podział prac na etapy. Każda ze ścian elewacji może stanowić odrębny etap, przy czym wieża winna stanowić jeden etap wraz z elewacją frontową.

Po ustawieniu rusztowań należy dokonać szczegółowego przeglądu stanu technicznego danej partii elewacji, określić zakres i stan techniczny występujących detali szczególnie kamiennych i wykonać szczegółową dokumentację inwentaryzacyjną :

- wykonać dokumentację zdjęciową stanu technicznego detali,
- wykonać miejscowe oczyszczenie detalu celem wykonania szablonów do jego uzupełnienia lub odtworzenia
- uzgodnić i zatwierdzić szczegółowy zakres prowadzonych prac konserwatorskich
- przeprowadzić badania konserwatorskie

3. Tynki zewnętrzne

W miejscu odspojenia tynków stwierdzono następujące warstwy tynku :

- Tynk cementowy lub cementowo-wapienny typu nakropek
- Kilkumilimetrowa warstwa zewnętrzna tynku pierwotnego wapiennego barwiona w masie
- Gruboziarnisty narzut z tynku wapiennego grubości powyżej 1cm

Istniejące tynki cementowe (nakropek) należy usunąć mechanicznie - zbić,

Słabsze tynki mineralne - wapienne w strefie przygruntowej wykazują zniszczenia w obrębie swojej grubości związane z rozsadzaniem zamarzającej wilgoci zgromadzonej na wewnętrznej powierzchni tynku cementowego posiadającego wysoki opór dyfuzyjny. Należy się spodziewać iż podobne zniszczenia będą występowały w miejscu zacieków i nacieków podgzymsowych, podparapetowych i w strefie styku powierzchni tynkowanych ścian, wieży z połącją dachową. Nie wyklucza się występowania pęcherzy i odparzeń także na pozostałej partii ścian .

Należy usunąć w całości wtórną wyprawę z tynku cementowego. Wstępnie przyjęto konieczność usunięcia całości tynków do powierzchni muru

- oczyścić z piasku i pozostałości zaprawy szczotkami
- umyć gorącą wodą pod ciśnieniem w celu usunięcia luźnych nawarstwień i elementów częściowo odspojonych
- wzmocnić podłoże poprzez zagruntowanie preparatem Remmers Silikatfestiger
- pęknięcia, rysy lub pustki wypełnić preparatem iniekcyjnym Iniektionslel 2K

- zagłębienia, otwarte spoiny wypełnić zaprawą Remmers Grundputz
- wyrównać podłoże tynkiem podkładowym Remmers Grundputz
- wykonać tynk wierzchni Feinputz - tynk wzmocniony zbrojeniem rozproszonym z włókien, to jest szpachlówka biała stosowana do tzw. „tynków filcowanych” lub ujednoczenia faktury tynków
- powłokę wierzchnią wykonać używając farb silikonowych Remmers Siliconhartzfarbe LA w kolorze wierzchniej warstwy tynku pierwotnego.

Ostateczny dobór materiałów i sposobu wykonania tynków należy uzgodnić z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków we Wrocławiu.

4. Detale kamienne - cokół, detale kamienne parapetów, baz i prawdopodobnie głowic kolumn portyku, opaski drzwiowe

- istniejące pierwotne detale kamienne - starannie oczyścić wierzchnią warstwę z nakropku cementowego mechanicznie szpachelkami z należytą starannością celem zachowaniem powierzchni kamienia .
- W miejscach osłabionej struktury wewnętrznej kamienia (występujące pęcherze) w pustki wtłoczyć pod niskim ciśnieniem żywicę, epoksydować niskiej lepkości Injektionsharz 100
- W miejscach występowania nawarstwień zabrudzeń lub zasoleń wykonać kompresy odsalające Remmers Entsalzungskomprese
- Dla wzmocnienia powierzchni zewnętrznej zastosować ekstrakty na bazie kwasu krzemianowego preparaty KSE
- Odkryte uszkodzenia, ubytki oraz oczyszczone miejsca wcześniejszych flekowań zaprawami cementowymi naprawić zaprawą renowacyjną Remmers Restauriermortel z dopasowaniem zaprawy pod względem spoiwa, uziarnienia i koloru
- Górne krawędzie i płaszczyzny detalu, umożliwiające zaleganie sadzy i rozwój glonów zabezpieczyć preparatami uniemożliwiającymi rozwój glonów np. preparatem BFA
- Całość powierzchni detalu kamiennego zabezpieczyć środkami hydrofobizującymi lub półprzezroczystą farbą silikonową Remmers Historik Lasur

5. Cokół - częściowo cokół zabezpieczono poprzez obudowanie wtórnymi elementami betonowymi, które należy usunąć. Powierzchnie kamienia oczyścić i zabezpieczyć wg wytycznych powyżej.

6. Detal sztukatorski: Opaski okienne, obdasznice, gzymsy zostały wykonane prawdopodobnie jako detal sztukatorski z wykończeniem gładkim, a następnie pokryte obrzutką z tynku cementowego typu nakropek.

- Detal należy oczyścić z wierzchniej warstwy tynku cementowego
- Wykonać inwentaryzację detalu - fotograficzną, pomiary i szablony celem jego odtworzenia
- Uszkodzone elementy sztukaterii odtworzyć używając zapraw sztukatorskich Remmers Grobzugmortel i Feinzugmortel z zabezpieczeniem powierzchni wierzchniej farbami silikonowymi Remmers Siliconhartzfarbe LA w kolorze wierzchniej warstwy tynku pierwotnego

7. Uwagi:

- Do wysokości 3m na powierzchni ścian (tynkowanej i kamiennej) nanieść preparaty zabezpieczające antygrafitii Graffiti- Schutz
- Wszystkie podane technologie i preparaty poddać weryfikacji po ustawieniu rusztowań i sprawdzenia stanu technicznego wszystkich elementów

12.2.3. Pokrycie i obróbki blacharskie

Pokrycie dachu i obróbki blacharskie w obrębie dachu po kompleksowej wymianie - poza zakresem opracowania. Naprawy lub wymiany będą wymagały obróbki na styku ścian i potaci dachowych w miejscu

wykonywanych prac tynkarskich w szczególności wszystkie obróbki na połączeniu ścian wieży z połaciami dachu poniżej. Nowe obróbki blacharskie wykonać z blachy miedzianej.

12.2.4. Stolarka okienna.

Projektuje się:

1. Dla stolarki pierwotnej wykonanie renowacji stolarki okiennej w zakresie :

- demontaż skrzydeł okiennych
- demontaż zamków, klamek i pozostałych okuć metalowych
- usunięcie starej farby z wykorzystaniem metod termicznych i mechanicznych oraz chemicznych-preparatem AGE firmy Remmers
- zwalczanie szkodników - grzybów preparatami Anti Insekt, a szkodników koncentratem Adolit Holzwanmfrei firmy Remmers - natrysk lub malowanie
- wzmocnienie elementów osłabionych preparatami Epoxi-Holzverfestigungen (lub Epoxi Holzersatzmasse z PU Holzersatzmasse) firmy Remmers lub Polaroid B72 w ksylene firmy Kramer
- oczyszczenie elementów stolarki z wtórnych flekowań, napraw, szpachli
- Uwypuklenie rysunku detalu ramiaków, szprosów, połączeń i okuć
- wzmocnienie połączeń szprosów pierwotnych, bądź odtworzenie szprosów zniszczonych wg wzornictwa pierwotnego z drewna twardego liściastego - dębina
- wykonanie bądź naprawa brakujących i zniszczonych pierwotnych elementów drewnianych wg zachowanego wzornictwa - uzupełnienia elementów do 33% przekroju wykonać preparatem PU Holzersatzmasse, Set
- gruntowne oszlifowanie elementów stolarki z wykorzystaniem papieru ściernego o granulacjach od 40 do 180. Po zakończeniu szlifowania należy całą powierzchnię dokładnie odpylić.
- naprawa brakujących i zniszczonych elementów drewnianych bądź wykonanie nowych z drewna dębowego
- remont istniejących ościeży
- Zabezpieczenie stolarki przed szkodnikami preparatami Impragnierung firmy Remmers - uzupełnienie i odtworzenie okuć wg wzornictwa zachowanego
- wykonanie bądź naprawa brakujących i zniszczonych elementów okuć wg zachowanego wzornictwa wskazanego jako wiodące w uzgodnieniu z osobą nadzorującą przebieg prac konserwatorskich
- Ustawienie i regulacja skrzydeł wraz wymianą oliwek wg wzornictwa pierwotnego
- Wszystkie skrzydła dopasować do ościeżnic istniejących do zachowania poprzez regulację zawiasów i szlifowanie felców.
- Przygotowanie powierzchni do malowania - gruntowanie preparatem Aidol Isoliergrund ,
- roboty szklarskie szkłem katedralnym gr. 5mm, hartowane z naklejoną folią - dopuszcza się montowanie szyb

W przypadku stwierdzenia bardzo złego stanu technicznego stolarki, uniemożliwiającego wykonanie remontu dopuszcza się wymianę starej stolarki na nową z drewna dębowego z zachowaniem rysunku okien oraz w uzgodnieniu z WUOZ we Wrocławiu..

2. Okna wtórne projektuje się usunąć i wymienić na nowe realizowane z drewna dębowego wg rysunku stolarki pierwotnej zatypowanej jako pierwotna. Okucia okienne projektuje się wykonać jako odtworzeniowe wg rysunku okuć pierwotnych.

3. Szklenie :

Szklenie projektuje się do wykonania szkłem barwionym w masie - szkło mleczne , formowane ręcznie grubość tafli szklanych od 2,5 - 4 mm, różna grubość tafli zapewnia różnice intensywności barw w kompozycji szklanej występujące w taflach pęcherzyki powietrza, zwiększające rozpraszanie światła. powierzchnie tafli szklanych zawierają nierówności powierzchni w formie wgnieceń liniowych rozpraszających dodatkowo światło. Szkło należy zabezpieczyć folią i wykonać laminat z szybą ze szkła płaskiego float 3mm

4. Okna witrażowe:

W poziomie parteru projektuje się wymontować skrzydła okien witrażowych i poddać kompleksowej renowacji. Ramy okienne drewniane pierwotne należy poddać naprawom i zabezpieczeniu. Istniejące zabezpieczenia z siatki wymontować, usunąć i wykonać nowe zabezpieczenia z szyby bezpiecznej klejonej montowanej w kątownikach metalowych jako okna zewnętrzne nieotwierane z możliwością zdemontowania szyby zewnętrznej bez naruszenia struktury opaski okiennej z piaskowca.

5. Kolorystyka.

Stolarka okienna od środka malowana w kolorze gołąbkowy - wg wzornictwa z odkrywek. Z zewnątrz stolarka okienna olejowana w kolorze naturalnym drewna.

12.2.5. Stolarka drzwiowa .

Istniejące drzwi pomocnicze w kościele rysunkiem nawiązują do zachowanych materiałów archiwalnych, formą i konstrukcją wskazują na to, iż możemy mieć doczynienia ze stolarką pierwotną. Prawdopodobnie w latach '20 - 30 XX w. zostały poddane renowacji. W drzwiach zostały wymienione częściowo okucia i zawiasy, wykonano flekowania i nowe nadbitki deski przyprogowej, jednakże forma i stan zachowania drzwi pozwala na ustalenie formy pierwotnej i wykonanie rekonstrukcji.

Drzwi wejściowe główne zostały ostatnio wymienione na nowe. Drewniane, masywne drzwi spełniają swoją funkcję, ale formą i wzornictwem odbiegają od formy pozostałych drzwi i nie pasują do formy kościoła . Wymagają wymiany na nowe, konstruowane według wzornictwa drzwi pomocniczych lub wykonania nakładek płycin z odtworzeniem rysunku drzwi pierwotnych.

W zakres prac wchodzi roboty ogólnobudowlane obejmujące:

- demontaż skrzydeł drzwiowych
  - demontaż zamków, klamek i pozostałych okuć metalowych
  - remont istniejących ościeży
  - usunięcie starej farby z wykorzystaniem metod termicznych i mechanicznych oraz chemicznych-preparatem AGĘ firmy Remmers
  - odsłonięcie rysunku detalu płycin i okuć
  - zwalczanie szkodników - grzybów preparatami Adolit M flusing, a insektów Adolit Holzwurmfrei koncentratem firmy Remmers
  - oczyszczenie elementów stolarki z wtórnych flekowań, napraw, szpachli
  - wykonanie bądź naprawa brakujących i zniszczonych elementów drewnianych
  - wzmocnienie elementów osłabionych preparatami Epoxi-Holzverfestigungen (lub Epoxi Holzersatzmasse z PU Holzersatzmasse) firmy Remmers lub Polaroid B72 w ksylene firmy Kramer
  - wykonanie bądź naprawa brakujących i zniszczonych pierwotnych elementów drewnianych wg zachowanego wzornictwa - uzupełnienia elementów do 33% masy wykonać preparatem PU Holzersatzmasse, Set
  - gruntowne oszlifowanie elementów stolarki z wykorzystaniem papieru ściernego o granulacjach od 40 do 180. Po zakończeniu szlifowania należy całą powierzchnię dokładnie odpylić.
  - wykonanie bądź naprawa brakujących i zniszczonych elementów okuć wg zachowanego wzornictwa
  - ustawienie i regulacja skrzydeł wraz wymianą zamków i wkładek patentowych
  - wszystkie skrzydła dopasować do ościeżnic poprzez regulację zawiasów i ewentualnie szlifowanie felców.
- We wszystkich remontowanych drzwiach wymienić zamki wpuszczane oraz usunąć istniejące zamki nawierzchniowe .
- Zabezpieczenie stolarki przed szkodnikami preparatami Impragnierung GN firmy Remmers
  - Przygotowanie powierzchni do malowania -gruntowanie preparatem Aidol Isoliergrund ,
  - roboty szklarskie
  - roboty malarskie - farbami akrylowymi, z powłokami elastycznymi, kryjącymi, z powierzchnią typu satyna o podwyższonej odporności na ścieranie - powłoka wierzchnia Rofalin Acryl Plus w kolorze naturalnego drewna.

Dopuszcza się lakierowanie zarówno pędzlem jak i natryskiem, przy czym powierzchnia powłoki powinna być jednorodna, bez widocznych poprawek, śladów pędzla, rys i odprysków. Wykonane powłoki nie powinny wydzielać nieprzyjemnego zapachu i zawierać substancji szkodliwych dla zdrowia.

Przy wykonywaniu remontu stolarki okiennej i drzwiowej należy przestrzegać zasad podanych PN-88/B-10085 dla stolarki okiennej i drzwiowej, PN-72/B-10180 dla robót szklarskich.

Drewno

Do produkcji stolarki budowlanej powinna być stosowana tarcica iglasta modrzew, jawor lub liściasta dąb oraz półfabrykaty tarte odpowiadające normom państwowym.

Wilgotność bezwzględna drewna w stolarce okiennej i drzwiowej powinna zawierać się w granicach 10-16%.

Dopuszczalne wady i odchyłki wymiarów stolarki drzwiowej nie powinny być większe niż podano poniżej.

Różnice wymiarów w mm drzwi

- wymiary zewn. ościeżnicy do 1 m	5
- powyżej 1 m	5
- różnica długości przeciwległych elementów do 1 m	1
- ościeżnicy mierzona w świetle powyżej 1 m	2
- przekątnych skrzydeł we wrębie 1 do 2 m	3
- przekątnych skrzydeł we wrębie powyżej 2 m	3
- elementów grubość do 40 mm	1
- elementów grubość powyżej 40 mm	2
- grubość skrzydła	1

-okucia budowlane.

Każdy wyrób stolarki budowlanej powinien być wyposażony w okucia zamykające, łączące, zabezpieczające i uchwyty - osłonowe.

Okucia powinny odpowiadać wymaganiom norm państwowych i wymaganiom określonym w świadectwie ITB dopuszczającym do stosowania wyroby stolarki budowlanej wyposażone w okucie.

Środki do impregnowania wyrobów stolarskich

Wszystkie prace powinny być wykonywane przy użyciu specjalistycznych materiałów wysokiej jakości z rekomendacjami do stosowania w obiektach zabytkowych.

Prace powinny być prowadzone pod bieżącym nadzorem konserwatora.

Warunki BHP

Uwzględniając obowiązujące przepisy zawarte w Dz.U. Nr 169 poz 165 (z późniejszymi zmianami) w sprawie ogólnej przepisów bhp. Teks jednolity Dz. U. Nr 169/2002 Roboty budowlane prowadzić zgodnie z przepisami zawartymi w Dz. U. 47 poz 401/03 w sprawie bhp podczas wykonywania robót budowlanych. Wykonawcę (kierownika budowy) obowiązują przepisy dotyczące warunków technicznych jakie powinny obowiązywać budynki zawarte w Dz. U. Nr 75 poz 690 z 2002r (z późniejszymi zmianami). W zależności od przebiegu należy opracować plan BIOZ zgodnie z Dz. U. Nr 151 poz 1256 z 2002r.

Przyjęte w projekcie architektoniczno-budowlanym rozwiązania przestrzenne, funkcjonalne i techniczne ograniczają lub eliminują wpływ obiektu budowlanego na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi i inne obiekty zgodnie z odrębnymi przepisami.

13.Dane dotyczące ochrony przeciwpożarowej

Zakres protegowanych prac nie ma wpływu na istniejące warunki przeciwpożarowe.

Opracował: mgr inż. arch. Daniel Olszewski

mgr inż. Zdzisław Kapłun